

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายประสบการณ์ของญาติในการเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ ตามมุมมองของญาติผู้ป่วยเอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ บนฐานแนวคิดที่ใช้เป็นความไวเชิงทฤษฎีในการวิจัย 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดภาวะหมดสติและการดูแลผู้ป่วยภาวะหมดสติ กับแนวคิดการเยี่ยมผู้ป่วย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ ญาติของผู้ป่วยที่มาเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติที่อยู่ในระหว่างการรักษาพยาบาล ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดนครนายก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 จนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัวในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 11 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลครั้งแรกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่ผู้วิจัยกำหนด คือ เป็นญาติของผู้ป่วยที่มาเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติที่มีระดับคะแนน GCS น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 คะแนน และอยู่ระหว่างการรักษา มีประสบการณ์ตรงในการเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ และมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการเล่าประสบการณ์ตรงในการเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ ตามแนวทางในแบบฟอร์มการขอความร่วมมือเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้หลักการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) กล่าวคือ เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะที่เป็นการสะสมเชิงทฤษฎีอย่างเป็นระบบ ด้วยการเลือกมโนทัศน์ที่เป็นตัวแทน (Representative Concept) ของประเด็นที่ศึกษา ซึ่งหมายถึง เหตุการณ์ตัวอย่าง (Sample Incidents) โดยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจะสิ้นสุดเมื่อข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่มีความอิ่มตัวเชิงทฤษฎี (Theoretical Saturation) คือ ไม่มีข้อมูลใหม่หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นอีก หมวดหมู่ได้รับการพัฒนาอย่างแน่นหนา มีความหลากหลายและผ่านการตรวจสอบแล้วเป็นอย่างดี (กนกนุษ ชื่นเลิศสกุล, 2542)

สถานที่ศึกษา

สถานที่ศึกษาและใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขแห่งหนึ่งในจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไปขนาด 314 เตียง ให้การบริการ

สาธารณสุขแก่ประชาชนทั่วไปในจังหวัดนครนายก และจังหวัดใกล้เคียง ให้บริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตและเรื้อรัง บริการรับส่งต่อ (Refer) ผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนและสถานอนามัยในเครือข่าย มีคลินิกเฉพาะทางหลายสาขา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ณ หอผู้ป่วยศัลยกรรม อายุรกรรม และผู้ป่วยหนัก ซึ่งหอผู้ป่วยศัลยกรรม และอายุรกรรม มีจำนวนเตียงให้บริการผู้ป่วย 30 เตียง บริเวณมุมหนึ่งด้านหน้าของหอผู้ป่วย มีเก้าอี้นั่งประมาณ 20 ตัว ซึ่งจัดเป็นสถานที่ไว้สำหรับให้ญาติได้นั่งพักผ่อนและนั่งรอเข้าเยี่ยมผู้ป่วย ประตูด้านหน้าของหอผู้ป่วยจะติดกระดานรายชื่อของผู้ป่วย หมายเลขเตียง และชื่อแพทย์เจ้าของไข้ นอกจากนี้ยังมีป้ายกำหนดเวลาเข้าเยี่ยมแขวนไว้หน้าประตูดังกล่าว โดยเวลาที่ญาติเข้าเยี่ยม กำหนดไว้ในช่วงเวลา 06.00-08.00 น. และ 12.00-20.00 น. ทุกวัน ห้ามนำเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี เข้าเยี่ยมภายในหอผู้ป่วยสามัญ อนุญาตให้ญาติเฝ้าผู้ป่วยได้เพียง 1 คนเท่านั้น ญาติจะต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วยมาเอง เช่น กระดาษชำระ ผ้าเช็ดตัวผืนเล็ก แป้ง หวี แปรงสีฟัน ยาสีฟัน เป็นต้น

สำหรับในหอผู้ป่วยหนัก มีจำนวนเตียงให้บริการผู้ป่วย 12 เตียง รับดูแลผู้ป่วยวิกฤตทางอายุรกรรมทั่วไปจำนวน 7 เตียง กับรับดูแลผู้ป่วยวิกฤตทางศัลยกรรมประสาทและอายุรกรรมประสาทจำนวน 5 เตียง บริเวณด้านหน้าของหอผู้ป่วยหนัก บริเวณประตูทางเข้า มีกรงกดเรียกพยาบาลเพื่อติดต่อสอบถามอาการผู้ป่วยได้ตลอดเวลา ด้านข้างของประตูทางเข้าติดกระดานรายชื่อของผู้ป่วย หมายเลขเตียง ชื่อแพทย์เจ้าของไข้ และป้ายบอกถึงนโยบายการเยี่ยมขั้นตอนในการเยี่ยมผู้ป่วย โดยเวลาที่ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วย กำหนดไว้ในช่วงเวลา 13.00 -14.00 น. ทุกวัน ให้ญาติผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาเยี่ยมได้ครั้งละ 1 คน และไม่ควรเยี่ยมนานเกินไป ห้ามนำเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี เข้ามาเยี่ยมภายในหอผู้ป่วยหนัก ญาติจะต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วยมาให้เจ้าหน้าที่ เช่น กระดาษชำระ แป้ง แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และผ้าอนามัยรองกัน เป็นต้น นอกจากนี้สถานที่บริเวณด้านหน้าของหอผู้ป่วย มีโต๊ะสำหรับวางหนังสือคู่มือการเยี่ยม สำหรับให้ญาติได้อ่านเพิ่มเติม มีโทรศัพท์สาธารณะบริการญาติจำนวน 1 เครื่อง นอกจากนี้ บริเวณด้านข้างของหอผู้ป่วยหนัก จัดเป็นสถานที่พักรอเยี่ยมของญาติโดยเฉพาะ มีม้านั่งยาวหลายตัว มีโต๊ะและเก้าอี้หินอ่อน 1 ชุด และอนุญาตให้ญาติผู้ป่วยนอนพักค้างคืนได้ บริเวณสถานที่พักของญาติจะอยู่ติดกับร้านอาหารของโรงพยาบาล บริเวณใกล้เคียงกันมีห้องน้ำไว้สำหรับบริการญาติที่มาเยี่ยมผู้ป่วย

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกระบวนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย และระยะที่ 3 ระยะเขียนรายงานการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย โดยการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย การเตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์ การเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมตนเองให้มีความไวเชิงทฤษฎีสำหรับดำเนินการวิจัย 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 1 รายวิชา รวม 2 หน่วยกิต และได้ศึกษาเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการวิเคราะห์ข้อมูล จากตำรา วารสาร และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมกันได้ทดลองฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล และฝึกทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการเก็บ - วิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ภาวะหมดสติและการเชื่อมผู้ป่วย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดภาวะหมดสติและการดูแลผู้ป่วยภาวะหมดสติ แนวคิดการเชื่อมผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความไวเชิงทฤษฎีขึ้น นำ รูปแบบการวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์ ประเด็นคำถาม คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล

2. การเตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของญาติในการเชื่อมผู้ป่วยหมดสติ ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งแรก โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก โดยแนวคำถามที่สร้างขึ้นนี้ สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นไปตามบริบทของแต่ละสถานการณ์การสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยมีอิสระในการถามและรอคำตอบของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด จำนวน 3 ราย เพื่อทดสอบว่า คำถามมีความชัดเจนและมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งมีการปรับแก้คำถามให้เอื้อต่อการสัมภาษณ์จริง (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 149)

3. การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก ปากกา เพื่อใช้บันทึกข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล

4. แบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่

4.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยหมดสติ ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของผู้ป่วย เพศ อายุ ขอบเขตความรับผิดชอบในครอบครัว สาเหตุของการหมดสติ การวินิจฉัยโรค ค่าคะแนน GCS วันที่สัมภาษณ์ ระยะเวลาที่หมดสติจนถึงวันแรกที่ได้สัมภาษณ์ญาติ สิทธิการรักษา (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 153)

4.2 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยวันที่ รหัสผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์การเยี่ยมผู้ป่วย หมดสติในอดีต ความสัมพันธ์ของผู้ป่วยกับผู้ให้ข้อมูล ภูมิลำเนาเดิม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 153)

4.3 แบบบันทึกการถอดความและการให้รหัสข้อมูลเบื้องต้น เป็นแบบบันทึกที่ใช้เพื่อบันทึกข้อมูลและรหัสข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบบันทึกข้อมูลของ กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2541) (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 151)

4.4 แบบบันทึกรหัสข้อมูลและหมวดหมู่ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้จัดหมวดหมู่ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบที่ใช้จัดหมวดหมู่ของรหัสข้อมูลซึ่งได้จากการถอดความและให้รหัสข้อมูลเบื้องต้น ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบบันทึกข้อมูลของ กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2541) (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 152)

4.5 แบบบันทึกส่วนบุคคลของผู้วิจัย เป็นแบบบันทึกการสะท้อนคิดของผู้วิจัยที่มีต่อตนเอง ผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลสถานการณ์ บริบทแวดล้อมต่าง ๆ ปัญหา-อุปสรรคและสิ่งดี ๆ ในกระบวนการวิจัย และการปรับแก้ไข พัฒนา เพื่อป้องกันความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นในงานวิจัย ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบบันทึกข้อมูลของ กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2541) (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 153)

4.6 แบบบันทึกเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบบันทึกเพื่อขึ้นำการเก็บข้อมูลครั้งต่อไปว่าจะเก็บข้อมูลในประเด็นใด อย่างไร และเป็นแบบบันทึกข้อคำถามเพื่อใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป ที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบบันทึกข้อมูลของ กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2541) (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 154)

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา พร้อมทั้งแบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ซึ่งผ่านการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ

โรงพยาบาลที่ต้องการทำการรักษาและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในงานวิจัย

1.2 หลังจากได้รับแจ้งผลการอนุญาต ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากทางโรงพยาบาล ผู้วิจัยเข้าพบและแนะนำตนเองต่อหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ต้องการทำการรักษาว่า ผู้วิจัยเป็นนิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่อยู่ในระหว่างการทำวิจัยเรื่อง ประสพการณ์ของญาติในการเยี่ยมผู้ป่วยหนักคดี เพื่อประกอบการศึกษาในระดับปริญญาโท ต้องการที่จะมาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล พร้อมกับขออนุญาตใช้สถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยจากแฟ้มประวัติ โดยนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยหนักคดีมาประกอบการปฏิสัมพันธ์และการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของผู้ให้ข้อมูล

1.4 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากพยาบาลประจำการให้เป็นผู้ประสานงานในการบอกให้ญาติที่มามีเยี่ยมผู้ป่วยหนักคดีได้ทราบว่า มีนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ที่กำลังทำวิจัยประกอบการศึกษามาขอพูดคุย และขอทราบตามให้เป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งถ้าได้รับคำตอบว่ายินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย และขอความร่วมมือเข้าร่วมการวิจัยตามแนวทางในแบบฟอร์มการขอความร่วมมือเข้าร่วมการวิจัย (ดังรายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 148) เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิและให้อีกาสผู้ให้ข้อมูลได้ซักถามข้อสงสัย คิด และตัดสินใจอีกครั้งก่อนที่จะให้ข้อมูล พร้อมกับ กำหนดนัดเวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์

1.5 ผู้วิจัยเตรียมสถานที่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสะดวกในการสัมภาษณ์ และสะดวกต่อผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นมุมที่นั่งพักผ่อนบริเวณด้านข้างหอผู้ป่วยที่ผู้ป่วยนอนพักรักษาอยู่

1.6 ผู้วิจัยเชิญผู้ให้ข้อมูลให้การสัมภาษณ์ตามเวลา และสถานที่ที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์ตามแนวทางแบบฟอร์มการขอความร่วมมือเข้าร่วมวิจัยอีกครั้ง และให้ผู้ให้ข้อมูลเซ็นชื่อลงในแบบฟอร์มแนวทางการพิทักษ์สิทธิและแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

1.7 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ บนพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์พร้อมกับการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ไว้ จนกระทั่งยุติการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ คำถามในการสัมภาษณ์จะมีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้สามารถให้ข้อมูล ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลเอง ไม่มุ่งเอาคำตอบตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายละเอียด 1-2 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 45-60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล

โดยครั้งแรกของการสัมภาษณ์จะเป็นการพูดคุยในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้ผู้ให้ข้อมูลไว้วางใจกล้าเปิดเผยถึงความรู้สึกนึกคิด ไม่รีบร้อนในการเก็บข้อมูลเกินไป ต่อจากนั้นจึงใช้คำถามกว้าง ๆ ก่อน เพื่อกระตุ้นความคิดของผู้ให้ข้อมูลให้เข้าสู่บรรยากาศการสนทนา แล้วจึงใช้คำถามที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ตามแนวทางการสัมภาษณ์ เช่น “คุณ..... ช่วยเล่าความคิด ความรู้สึกขณะที่มาเยี่ยมผู้ป่วย.... ว่าคุณ... มีความคิด ความรู้สึกอย่างไรบ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยหลีกเลี่ยงการใช้คำตำหนิหรือคาดคะเนความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล เช่น หลีกเลี่ยงการถามว่า “ทำไม” ใช้คำว่า “เพราะอะไร” แทน หากคำตอบที่ได้ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการทวนความสรุปความหรือการสะท้อนความคิดเพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่ารายละเอียดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น “ที่คุณเล่าว่า..... คุณหมายถึง..... ใช่ไหมคะ” หรือ “ที่คุณเล่าว่า..... หมายความว่าอย่างไรคะ” เป็นต้น เพื่อตรวจสอบการตีความของผู้วิจัยให้ตรงตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลระดับหนึ่ง ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟังการประสานสายตา แสดงให้ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณวิจัยกำลังสนใจและติดตามสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่าหรือระบายความรู้สึกนึกคิดของตนเองจนจบ จึงทำการสัมภาษณ์หรือถามคำถามต่อไป นอกจากนี้ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยมีการคิดทบทวน จับประเด็น และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จากการบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล เพื่อใช้ตั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ต่อไปให้สอดคล้องกับคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ตอบคำถาม หรือหยุดชะงักการเล่าเรื่องราว ซึ่งอาจเกิดจากการไม่เข้าใจคำถาม ไม่มีความรู้ในเรื่องที่ถูกถาม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเจียบ การทบทวนเหตุการณ์ ถามคำถามซ้ำ หรือปรับคำถามใหม่เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น รอให้ผู้ให้ข้อมูลได้ใช้ความคิดสักครู่ หากยังคงไม่ได้รับคำตอบผู้วิจัยจะทำการเปลี่ยนหัวข้อการสัมภาษณ์เป็นหัวข้ออื่นต่อไป หรือหากผู้ให้ข้อมูลเกิดความลำบากใจในการตอบคำถามหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่น เสียใจ หรือร้องไห้ ผู้วิจัยแสดงให้รับรู้เพิ่มเติมใจที่จะอยู่เป็นเพื่อน สัมผัสอย่างเอื้ออาทร และรอนทนว่าผู้ให้ข้อมูลมีความพร้อมในการพูดคุยต่อ หรือถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเพื่อยุติการสัมภาษณ์ (กนกนุช ชื่นเลิศกุล, 2540) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ระหว่างการสนทนา มีผู้ให้ข้อมูล 2 ราย แสดงอาการเสียใจและร้องไห้ขณะให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงหยุดสัมภาษณ์และอยู่เป็นเพื่อน จนผู้ให้ข้อมูลหยุดร้องไห้ และคลายความเสียใจลง จากนั้นผู้วิจัยสอบถามความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลในการที่จะพูดคุยต่อ ผู้ให้ข้อมูลบอกว่าพร้อมที่จะพูดคุยต่อ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลต่อไป

ในการยุติการสัมภาษณ์ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าถึงประสบการณ์ที่ผู้วิจัยไม่ได้ถามและผู้ให้ข้อมูลปรารถนาจะเล่าให้ผู้วิจัยได้ทราบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้ระบายความรู้สึกของตนเองที่ต้องการ จากนั้นสรุปประเด็นสนทนา โดยการใช้เทคนิคการทวนความเพื่อตรวจสอบข้อมูลและความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม หลังจากนั้นกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้วิจัยและสังคมจะได้รับจากประสบการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลกรุณาแบ่งปันให้ทราบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตน หลังจากนั้นผู้วิจัยกล่าวคำขอบคุณ

2. ถอดความข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงเป็นภาษาไทย

ผู้วิจัยถอดคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง โดยคำต่อคำ ไม่มีการสรุปหรือ คัดแปลงข้อความใด ๆ และเขียนบันทึกลงในแบบบันทึกการถอดความและให้รหัสเบื้องต้น

3. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งเสร็จสิ้นลง โดยการให้รหัสข้อมูล จัดหมวดหมู่ และเชื่อมโยงเป็นแนวเรื่อง โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 อ่านทบทวนข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ และบันทึกอย่างพิถีพิถันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตามข้อมูลนั้น ๆ ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการถอดความมาให้รหัสเบื้องต้นซึ่งเป็นรหัสข้อมูล

3.2 จัดรหัสข้อมูลที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่หรือแนวเรื่อง โดยนำรหัสที่มีเนื้อหาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน มารวมเป็นหมวดหมู่เดียวกัน และสร้างเป็นข้อสรุปย่อชั่วคราว โดยได้นำไปให้ผู้แทนจากผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และผู้อ่านผลจากการวิจัยสามารถตรวจสอบความตรงของรหัสกับข้อมูลดิบได้

3.3 เขียนบันทึกเชิงปฏิบัติการ เพื่อช่วยในการสะท้อนคิดของตัวผู้วิจัย ซึ่งนำทิศทางการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไปว่าจะเก็บอะไร จากใคร ด้วยแนวคำถามอะไร

3.4 นำผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล จากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และข้อสรุปย่อชั่วคราว มาสรุปรวบรวมอีกครั้ง เพื่อนำมาสร้างข้อสรุปสะสมชั่วคราว พร้อมกับทำการบันทึกเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นฐานวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างแนวคำถามสำหรับการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

3.5 ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ลึกซึ้ง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

3.6 สร้างข้อสรุปสะสมชั่วคราว ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เพิ่มขึ้น จนกระทั่งมีความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturated) กล่าวคือ ไม่มีข้อมูลใหม่หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นอีก

3.7 เขียนและจัดเกลาผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การเขียนบันทึกและไดอะแกรม

ผู้วิจัยเขียนบันทึกเพื่อสรุปข้อค้นพบชั่วคราว และเป็นการกระตุ้นความคิดใหม่ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาและอย่างอิสระ ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มความไวเชิงทฤษฎีและชี้นำการดำเนินการวิจัยในลำดับถัดไป (กนกนุช ชื่นเลิศกุล, 2542) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การเขียนบันทึก ผู้วิจัยใช้การเขียนบันทึกเพื่อช่วยเพิ่มความไวเชิงทฤษฎีในการตีความข้อมูล เพื่อช่วยให้เกิดความคิดใหม่ขึ้นอย่างอิสระและตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันสามารถลิ้มความคิดที่บันทึกไว้ชั่วขณะ เพื่อเปิดโอกาสขยายความคิดใหม่ได้อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง หลังจากนั้นจึงย้อนกลับไปทำการจัดหมวดหมู่ สร้างความคิดเชิงทฤษฎีในส่วนที่พักไว้ต่อภายหลัง ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะส่งเสริมและเอื้อไปสู่การสร้างความคิดใหม่ที่มีความแน่นอน และลึกซึ้งเป็นอย่างดี

4.2 การเขียนไดอะแกรม ผู้วิจัยเขียนไดอะแกรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนสุดท้ายทำให้เห็นเป็นรูปธรรม เนื่องจากการนำสิ่งที่วิเคราะห์ได้หลังการเก็บข้อมูล มาสรุปรวมเป็นแผนภาพใหญ่ขึ้น ที่เอื้อต่อการทำความเข้าใจ ผลการวิจัยในภาพรวม

ในระหว่างดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ พัฒนาความไวเชิงทฤษฎีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการตรวจสอบข้อมูลและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือในงานวิจัย รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5. การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ

ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจที่ต่อกัน เพื่อช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีอิสระที่จะพูด และสามารถพูดคุยได้มากขึ้น รวมถึงการได้รับข้อมูลที่เป็นจริงในขณะนั้น โดยผู้วิจัยมีการปฏิบัติตามแนวทางการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการมีปฏิสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยปรับวิธีการให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ด้วยการปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนฐานของ ความปรารถนาดีและเอื้ออาทรอย่างจริงใจ การเปิดเผยตนเอง การรับรู้เป้าหมายร่วมกัน (กนกนุช ชื่นเลิศกุล, 2540)

6. พัฒนาความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical Sensitivity)

ความไวเชิงทฤษฎี เป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้วิจัยที่แสดงถึงความตระหนักรู้ในความละเอียดอ่อนของความหมายของข้อมูล เป็นความไวในการมองเห็นสิ่งที่มีอยู่ในข้อมูล ได้

เท่ากับสิ่งที่ข้อมูลมีอยู่ สามารถหยั่งรู้และแยกแยะข้อมูลที่เกี่ยวข้องออกจากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้ ผู้วิจัยได้พัฒนาความไวเชิงทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรม ประสบการณ์ วิชาชีพ และจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ทั้งนี้เพราะการหยั่งรู้หรือเข้าใจ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ ศึกษาจะเพิ่มขึ้นเมื่อผู้วิจัยได้มีการปฏิสัมพันธ์กับข้อมูล ความคิดหนึ่งที่เกิดขึ้นอาจจุดประกายให้เกิด ความคิดอื่นตามมา ทำให้ผู้วิจัยมองข้อมูล ได้ลึกซึ้งขึ้น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดมุมมองใหม่ หรือมองหาความหมายใหม่ โดยการให้ความสำคัญกับสิ่งที่อาจไม่เคยให้ความสำคัญมาก่อน (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2540)

7. การตรวจสอบข้อมูลและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือในงานวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูล เพื่อต้องการค้นหาความจริงตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลว่ามีความแตกต่างหรือการบิดเบือนเกิดขึ้นในลักษณะใด เพราะเหตุใด อย่างไร เพื่อจะได้นำมาอธิบายความ สอดคล้องหรือความต่างต่างนั้น เป็นการนำไปสู่ความเข้าใจ ความคิดและการกระทำของผู้ให้ ข้อมูลได้ถูกต้องยิ่งขึ้น (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2540) ซึ่งการตรวจสอบข้อมูล และการตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือในงานวิจัย ผู้วิจัยได้ปฏิบัติ ดังนี้

7.1 ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้อง หรือความแตกต่างเบื้องต้น กับผลของข้อมูลที่ได้จากการค้นพบของผู้วิจัย สำหรับใช้เป็นฐานความไวเชิงทฤษฎีที่จะนำไปสู่ การขยายผลการค้นพบ ด้วยการค้นหาอุปติการณ์หรือตัวอย่างเหตุการณ์จริงมาสนับสนุน (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2541)

7.2 ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล การวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อค้นพบและการตีความข้อมูล กระทำ โดยตลอดระยะเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับญาติที่มาเยี่ยมผู้ป่วย หมดสติอย่างต่อเนื่อง ทั้งในขณะพบ และอยู่เยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ และหลังจากเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ ซึ่งทุกครั้งที่ทำการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะสังเกตและจดบันทึกการสะท้อนคิด ความรู้สึกของตนเองต่อ การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) เพื่อให้ข้อมูลที่ ได้มีความเป็นจริงและถูกต้อง โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก วิธีการสังเกต และการจดบันทึก ดังนี้

7.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ

เจาะลึก พร้อมทั้งอาศัย เทคนิคการสนทนา เช่น เทคนิคการสรุปความ การสะท้อนความคิดในบางช่วงของการสนทนา เพื่อตรวจสอบการตีความของผู้วิจัยให้ถูกต้องตรงตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล และใช้เทคนิคการย้อนถามด้วยรูปแบบคำถามใหม่ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลในระดับหนึ่ง

7.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต และจดบันทึก โดยผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง อากัปกริยา ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทุกราย สังเกตพฤติกรรมก่อนการเชื่อมโยง ระหว่างการเชื่อมโยง และหลังการเชื่อมโยงเสร็จสิ้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตทุกครั้งผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกทันทีที่สังเกตเพื่อป้องกันข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความจริง พร้อมกันนี้ได้มีการจดบันทึกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสิ่งแวดล้อมรอบข้าง สะท้อนคิดความรู้สึกส่วนตัวของผู้วิจัยที่มีต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อลดอคติของผู้วิจัย เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ให้ชัดเจนครอบคลุม แล้วจึงนำข้อมูลกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นการยืนยันและตรวจสอบข้อมูล ให้มีความเข้าใจตรงกัน

7.3 การยืนยันข้อมูล (Member Checking) ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากวิธีการสัมภาษณ์ บันทึกเทป ผู้วิจัยนำมาถอดข้อความคำต่อคำ โดยไม่มีการดัดแปลงข้อความหรือสรุปความเอง มีข้อความใดไม่ชัดเจนจะตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยการเปิดฟังซ้ำ และนำข้อมูลที่ถอดเทปแล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยัน และเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบทั้งหมด 7 ราย พบว่า ญาติผู้ป่วยยืนยันข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปของผู้วิจัยเป็นจริง พร้อมทั้งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ญาติเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลบางส่วนที่ยังไม่ชัดเจน

7.4 มีความเฉพาะเจาะจงและนำไปใช้ได้จริงตามประสบการณ์ที่พบ (Transferability) ผู้วิจัยคำนึงถึงการนำไปใช้ได้ ของข้อค้นพบจากงานวิจัยในบริบทที่นอกเหนือจากบริบทที่ผู้วิจัยศึกษา หรือสถานศึกษาอื่น ภายใต้บริบทและเงื่อนไขที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยผู้วิจัยเขียนบรรยายลักษณะของสถานที่ศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์การเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ ลักษณะคำถามปลายเปิดที่ใช้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เขียนขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ข้อค้นพบครั้งนี้ได้กับญาติที่มาเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

7.5 การยืนยันผลการวิจัย (Confirmability) เป็นการที่ผู้วิจัยพยายามสร้างความเชื่อมั่นในผลการวิจัยว่าเกิดขึ้นจริงจากผู้ให้ข้อมูล มิได้เกิดจากความลำเอียงส่วนตัวของผู้วิจัยซึ่งสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนการดำเนินการวิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และผู้วิจัยมีการจดบันทึกภาคสนาม บันทึกการสะท้อนคิดตนเองต่อสิ่งที่ได้จากการ

เก็บข้อมูลในแต่ละวัน เช่น ความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อเหตุการณ์ที่ประสบ ไม่ว่าเรื่องราวที่ได้ยินหรือสิ่งที่สังเกตเห็น รวมทั้ง บรรยากาศและสถานที่ขณะสัมภาษณ์ ในขณะที่เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กระทำทันทีที่สัมภาษณ์หรือสังเกตเสร็จ หรือภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการหลงลืมข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยนำคำพูดของผู้ให้ข้อมูลถ่ายทอดลงในผลการวิจัยอย่างครบถ้วนตามความเป็นจริง และในระหว่างการทำวิจัย ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้ มาทำการตรวจสอบร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับคำแนะนำหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนสรุปเป็นผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งผู้อ่านสามารถตรวจสอบความถูกต้องซ้ำได้ตลอดเวลา

8. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมการวิจัยผู้วิจัยแนะนำตนเอง โดยการบอกให้ทราบว่าเป็นนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตที่กำลังทำวิจัยประกอบการศึกษา หลังจากนั้นให้ข้อมูลและแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างคร่าว ๆ โดยไม่ปิดบัง นอกจากนี้ผู้วิจัยบอกผู้ให้ข้อมูลได้ทราบเกี่ยวกับลักษณะของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ขออนุญาตบันทึกเสียงการพูดคุยโดยทำความเข้าใจกันถึงเหตุผลการบันทึก ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการพูดคุย และสถานที่ที่ใช้ในการพูดคุย ซึ่งในระหว่างการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้มีเวลาในการตัดสินใจ และซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อคิดใคร่ครวญก่อนให้ความร่วมมือในการวิจัย ด้วยความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูลเอง ผลจากการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลจะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อการบริการรักษาพยาบาลที่ญาติผู้ป่วย และผู้ป่วยควรจะได้รับตามสิทธิที่มีอยู่ โดยในระหว่างการพูดคุยหากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกที่จะตอบคำถามไม่ว่าจะเกิดจากกรณีใด ๆ ก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามนั้นได้ รวมทั้งขอยุติการพูดคุยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องบอกเหตุผล ส่วนการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปอภิปรายเฉพาะกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงวิชาชีพโดยไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงในระหว่างการพูดคุย ผู้วิจัยจะลบทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2540)

ระยะที่ 3 ระยะเขียนรายงานการวิจัย

ผู้วิจัยเขียนรายงานการวิจัยตั้งแต่เริ่มการเก็บข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะได้ผลการวิเคราะห์ที่อึดอัด สามารถบรรยายประสบการณ์ของญาติในการมาเยี่ยมผู้ป่วยหมดสติ และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจน โดยในระหว่างการเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้ (ศิริพร จิรวรรณกุล, 2546)

1. ความถูกต้อง ข้อมูลที่นำเสนอทั้งหมดเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้เห็น ได้ยิน และตีความอย่าง

ไม่มีอคติ เป็นความจริงที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีข้อบิดเบือน ข้อสรุปที่ได้มีหลักฐานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสนามวิจัย เป็นเครื่องยืนยัน

2. ความรักกุณด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมีความพยายามในการเขียนรายงานการวิจัยให้ตรงประเด็นสั้นกระชับเพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้อง ระหว่างผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้เขียนและเป็นผู้อ่านงานวิจัย

3. ใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน ผู้วิจัยพยายามเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งการใช้ภาษาเป็นหัวใจสำคัญของการถ่ายทอดงานเขียน นอกจากนี้ผู้วิจัยพยายามเขียนงานวิจัยให้ถูกต้องตามหลักภาษา เลือกใช้ประโยคง่าย ๆ ตรงไปตรงมาเป็นภาษาสุภาพ ไม่กำกวม ใช้ภาษาวิชาการนำเสนออย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง

4. มีความกลมกลืน เป็นเหตุเป็นผล ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีการตรวจทาน โดยใช้วิธีการอ่านเขียนตลอดทั้งฉบับพร้อมกันหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ตรวจดูความกลมกลืน นอกจากนี้ยังตรวจสอบความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องได้อีกทางหนึ่งด้วย

5. มีการชูประเด็น โดยเขียนเน้นความสำคัญของหัวใจของเรื่องให้มีความเด่นเป็นพิเศษ และวิเคราะห์ข้ออภิปรายเพิ่มเติม เพื่อให้การนำเสนอผลการวิจัยมีความเด่นชัดมากขึ้น โดยปล่อยให้ข้อมูลพูดด้วยตัวของมันเอง ซึ่งเป็นการสะท้อนมุมมองของคนในได้ดี

เมื่อเสร็จสิ้นการเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และปรับเสริม-แก้ไข ชัดเจนเวลาเขียนที่ยังบกพร่องให้มีความคิดรวบยอดที่แน่นอนหนา กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย จนกระทั่งได้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์